

Föräldraledighetsdirektivet

Arbetsmarknadsdepartementet

2009-09-17

Dokumentbeteckning

KOM (2009) 410

Förslag till rådets direktiv om genomförande av det ändrade ramavtalet om föräldraledighet som ingåtts av BusinessEurope, UEAPME, ECPE och EFS och om upphävande av direktiv 96/34/EG

Sammanfattning

Kommissionen antog den 30 juli ett förslag om ett nytt direktiv som är avsett att genomföra ett nytt avtal om föräldraledighet mellan arbetsmarknadens parter på EU-nivå. Direktivförslaget presenterades för rådsarbetsgruppen den 3 september. Skillnaderna jämfört med det nuvarande föräldraledighetsdirektivet (96/34/EG) är begränsade. Parterna har kommit överens om att rätten till föräldraledighet ska ökas från minst tre till minst fyra månader. Minst en av de fyra månaderna ska inte kunna överlåtas till den andra föräldern. Arbetstagare som återkommer från ledighet ska kunna begära ändringar i sina arbetstider för en viss period. Arbetsgivaren åläggs överväga och svara på sådana önskemål. Parterna är också överens om att det ska införas ett skydd mot missgynnande (inte bara mot uppsägning) för personer som begärt eller tagit föräldraledighet. Direktivförslaget/avtalet innehåller minimibestämmelser och fastställer en grundnivå som enligt regeringens preliminära bedömning i vart fall i huvudsak redan är uppfylld i svensk rätt. Direktivförslaget/avtalet medför inte några budgetkonsekvenser för svensk del. Inte heller EU:s budget påverkas. Regeringen kan välkomna direktivförslaget.

1.1 Ärendets bakgrund

Syftet med förslaget är att förbättra möjligheterna att förena yrkesliv och föräldraskap, något som ingår i kommissionens arbetsprogram för jämställdhet.

Hösten 2008 inleddes en förhandling mellan arbetsmarknadens parter på EU-nivå (BusinessEurope, UEAPME, ECPE och EFS) om ändringar i det s.k. föräldraledighetsdirektivet (direktiv 96/34/EG om ramavtalet om föräldraledighet undertecknat av UNICE, CEEP och EFS). Under våren kom parterna överens och den 18 juni undertecknades det nya avtalet. Enligt avtalet vill parterna att det ska fastställas i ett direktiv, i enlighet med artikel 139 i EG-fördraget. Formellt ska då kommissionen lägga in parternas avtal i ett direktivförslag, som sedan föreläggs rådet. Rådet fattar sedan beslut med kvalificerad majoritet. I sak bör rådsbehandlingen främst handla om man ska anta direktivet (med partsavtalet) eller inte. Rådet kan inte ändra i det avtal parterna har kommit överens om. Därutöver handlar rådsbehandlingen om de bestämmelser som kommissionen har föreslagit utöver själva avtalet. Kommissionen beslutade den 30 juli om ett direktivförslag om genomförande av parternas nya avtal.

1.2 Förslagets innehåll

Skillnaderna jämfört med det nu gällande direktivet 96/34/EG är begränsade. I det nya avtalet har parterna kommit överens om att rätten till föräldraledighet ökas från tre till fyra månader. Minst en av de fyra månaderna ska inte kunna överlåtas till den andra föräldern. Arbetstagare som återkommer från ledighet ska kunna begära ändringar i sina arbetstider för en viss period. Arbetsgivaren åläggs att överväga och svara på sådana önskemål. Det införs också ett skydd mot missgynnande (inte bara mot uppsägning) för personer som begärt eller tagit föräldraledighet. Därtill innehåller avtalet vissa förtydliganden och preciseringar jämfört med det nu gällande avtalet/direktivet, som inte kan sägas ändra innehållet i de nuvarande bestämmelserna på något avgörande vis.

Utöver vad parterna har överenskommit i avtalet (som ingår som en bilaga till direktivförslaget) innehåller direktivförslaget bestämmelser om påföljder. Det anges att påföljderna för överträdelser ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Vidare anges att påföljderna får innefatta betalning av ersättning och att sådan ersättning inte får begränsas av någon i förväg fastställd övre gräns. Direktivet föreslås genomfört senast två år efter antagandet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa 2009/10:FPM3

Det nuvarande direktivet 96/34/EG är till fullo implementerat i svensk rätt genom föräldraledighetslagen (1995:584) och diskrimineringslagen (2008:567). De ändringar som finns i förslaget till nytt direktiv innehåller minimibestämmelser och fastställer en grundnivå som enligt en preliminär bedömning i vart fall i huvudsak redan är uppfylld i svensk rätt. Förslaget torde därför inte medföra några större lagstiftningskonsekvenser för svensk del.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Direktivet medför inte några budgetkonsekvenser för svensk del. Inte heller EU:s budget påverkas.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen kan välkomna parternas nya avtal och kommissionens direktivförslag.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas synpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet deltar inte i beslutsförfarandet enligt artikel 139.2 i EG-fördraget.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Direktivförslaget har skickats till arbetsmarknadens parter för synpunkter. Några synpunkter har inte inkommit ännu.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 139.2 i EG-fördraget. Rådet beslutar med kvalificerad majoritet.

Enligt kommissionens motivering är syftet med förslaget att uppdatera gällande EU-regler om föräldraledighet m.m. Detta kan bara ske genom åtgärder på EU-nivå. Kommissionen framhåller att förslaget endast fastställer allmänna principer för föräldraledighet och att medlemsstaterna själva får besluta om den närmare tillämpningen. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att de materiella bestämmelserna utarbetats av legitima företrädare för arbetstagarna och arbetsgivarna anser kommissionen att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Vidare framhåller kommissionen att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen genom att det fastställer grundläggande minimistandarder och inte går utöver vad som krävs för att målen ska uppnås. Regeringen har ingen invändning mot kommissionens bedömningar.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det svenska ordförandeskapet siktar på att förslaget ska kunna antas av rådet under hösten.

4.2 Fackuttryck/termer